

Sürükleyici Gazetecilik Üzerine WOS'ta Bibliyometrik Bir Analiz (1997-2025)

A Bibliometric Analysis of Immersive Journalism in WOS (1997-2025)

ÖZET

Bu araştırma, 1997 ile 2025 yılları arasında Web of Science (WOS) veri tabanında yer alan sürükleyici gazetecilik ile alakalı akademik yayınları bibliyometrik yöntemle analiz etmektedir. Sanal gerçeklik (VR), Karma gerçeklik, Artırılmış gerçeklik (AR), 360° video vb. son yıllarda insanların yaşamında yer almaya başlayan yeni medya alanındaki teknolojilerin gazetecilik uygulamalarında meydana getirdiği değişim, çalışmanın ana çıkış noktasıdır. Araştırmada, R ve RStudio yazılımlardan yararlanarak bibliyometrik çözümleme gerçekleştirilmiştir. WOS veri tabanında “immersive journalism” ve bağlantılı kavramlara yönelik yapılan tarama sonucu elde edilen 200 akademik metin veri setini oluşturmuştur. Çalışmada, yayınların yönelimleri, yazarlara dair üretkenlik, dergilerin dağılımları, anahtar kelime çözümlemeleri, izdemsal haritalama ve ülkeler arası iş birliği bağlantıları irdelenmiştir. Analizler, 1997 ile 2025 yılları arasında sürükleyici gazetecilik alanında dengeli bir artış olduğunu ve yayın artış oranının yıllık %9.28'e ulaştığını ortaya koymaktadır. En fazla başvuru alan anahtar kelimelerin “immersive journalism”, “virtual reality”, “interactivity” ve “experience” olduğu saptanmıştır. Dergiler arasında Journalism Practice ve Digital Journalism en fazla yayına sahip yayın organları olarak ön plana çıkarken, İspanya, ABD ve Birleşik Krallık, eser üretiminde öne çıkmaktadır. Tematik harita bulguları, “immersive journalism” ile “virtual reality”nin temel temalar, “journalism” ile “news”in ise motor temalar olduğunu göstermektedir. Araştırma, sürükleyici gazeteciliğin global literatürde her geçen gün genişleyen multidisipliner bir çalışma alanına dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Teknolojide meydana gelen yenilikler, tüketici tecrübeleri, etkileşim, duygusal sadakat vb. öğeler alanın gelişimini belirleyen ana faktörlerdir. Elde edilen bibliyometrik veriler, gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalar için kapsamlı bir yol haritası sunmakta ve alanın teorik derinleşmeye açık olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürükleyici Gazetecilik, Medya, Bibliyometrik, Sanal Gerçeklik, Dijital Gelişim.

ABSTRACT

This study analyzes academic publications related to investigative journalism in the Web of Science (WOS) database between 1997 and 2025 using bibliometric methods. Virtual reality (VR), mixed reality, augmented reality (AR), 360° video, etc., technologies in the new media field that have begun to take their place in people's lives in recent years, and the changes they have brought about in journalism applications, are the main starting point of this study. In the study, bibliometric analysis was performed using R and RStudio software. The search conducted in the WOS database for “immersive journalism” and related concepts resulted in the creation of a dataset of 200 academic texts. The study examined the orientations of publications, authors' productivity, journal distributions, keyword analyses, thematic mapping, and international collaboration links. The analyses reveal a steady increase in investigative journalism between 1997 and 2025, with the publication growth rate reaching 9.28% annually. It has been determined that the most frequently used keywords are “immersive journalism,” “virtual reality,” “interactivity,” and “experience.” Among the journals, Journalism Practice and Digital Journalism stand out as the publications with the highest number of publications, while Spain, the United States, and the United Kingdom are prominent in terms of output. The findings of the thematic map show that “immersive journalism” and “virtual reality” are fundamental themes, while ‘journalism’ and ‘news’ are driving themes. The research reveals that investigative journalism is transforming into a multidisciplinary field of study that is expanding in the global literature with each passing day. Innovations in technology, consumer experiences, interaction, emotional loyalty, and other elements are the main factors determining the development of the field. The bibliometric data obtained provides a comprehensive roadmap for future studies and reveals that the field is open to theoretical deepening.

Keywords: Immersive Journalism, Media, Bibliometrics, Virtual Reality, Digital Development.

GİRİŞ

Sürükleyici gazetecilik, sanal gerçeklik alanında meydana gelen gelişmelerle birlikte insanlara olayları, hikayeleri, mekânları vb. birinci şahıs bakış açısıyla tecrübe etme imkânı sağlamaktadır (de la Peña vd., 2010). Son yıllarda,

İkram Alpsoy ¹

How to Cite This Article

Alpsoy, İ. (2026). Sürükleyici gazetecilik üzerine WOS'ta bibliyometrik bir analiz (1997-2025). *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) 12(2), 232-243. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18818901>

Arrival: 15 December 2025
Published: 28 February 2026

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü, Ağrı, Türkiye. ORCID: 0000-0001-6798-5180.

The New York Times, ABC News ya da BBC vb. medya organları, 360° videoya dayalı sürükleyici teknolojilere yönelik gazetecilik içerikleri üretmeyi bir politika olarak uygulamaktadır.

Sürükleyici videolar kaydetme olanağına bağlı gelişmeler haberleri, akıllı telefon ve mobil kulaklıklarla sanal gerçeklik (VR) ekranı olarak ya da bilgisayar veya mobil ekranlarla izlemeyi mümkün hale getirmiştir. Sürükleyici videolar kaydetme imkânıyla mobil aygıtlar yardımıyla hazırlanan içeriklerin yayılması olanağının birleştirilmesi, haberlerin sunulma ve tecrübe edilme biçimi bakımından yenilikçi bir durum olarak öne çıkmakta, VR başlığı ve 360 derece video, okuyucuları hikâyelerin içine yerleştirerek varlık hissi (aracısızlık algısı) yaratabildikleri için büyük ilgi görmektedir. (Aronson-Rath vd., 2015; Scatena vd., 2016).

Akademik olarak değerlendirildiğinde, bu olgu yalnızca sürükleyici gazeteciliği içerik üretimi ve alımı ile alakalı bir araştırma konusu olarak ele almanın yanı sıra bu yeni gerçekliğin gazetecilik ile ilgili araştırmalar, dijital medya, iletişim bilimleri vb. farklı alanlarla bir araya gelme alanlarını araştıran ve değerlendirenlerin de araştırması için önemli bir potansiyel sunmaktadır. İş etiği, mesleki ve teknik beceriler, anlatı yapıları vb. problemler, ortaya çıkan bu yeni olguyu ve gazetecilik, bilim dünyası ve toplumsal yapı için gerçek etkilerini net bir şekilde anlamak için ayırt edilmelidir.

Bu araştırmanın amacı, sürükleyici gazeteciliğin zaman içerisindeki gelişimini ve mevcut durumunu bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemektir. Çalışma, Web of Science (WOS) veri tabanında 1997-2025 yılları arasında yayınlanmış akademik dokümanlar üzerinden kapsamlı bir analiz gerçekleştirmektedir. R programı ve RStudio'dan yararlanılarak yapılan analizler, sürükleyici gazeteciliğin bireylerin haber teknolojisinde yaşanan hızlı dönüşümle birlikte ortaya çıkan yeni durumlara uyumunu, haberler ve izleyicileri arasındaki etkileşimi ortaya koymayı incelemektedir. Literatür taraması yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışma, alan yazına katkıda bulunmayı ve gelecekteki çalışmalara rehberlik etmeyi umut etmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

21. Yüzyılda gazetecilik mesleğinde yararlanılan dijital iletişim teknolojileri, önceki yüzyılın son dönemlerinde gazeteciliği biçimlendiren medya yapısından temelden farklıdır. Özellikle 2010'lı yıllardan sonra, dijital gazetecilik, hikâye anlatımının kapsamını artıran ve hedef kitle ile yeni ilişkiler kuran, çok farklı usullerle daha geniş çevrelere ulaşabilen, etkileşimli ve mobil platformlardan yararlanan yeni dijital hikâye şekilleriyle kendini göstermektedir. Bu yeni platformlar, haberlerin aktarımı, dağıtımı ve tüketiciye ulaşımı süreçlerini kapsayarak gazetecilik mesleğine etki eden bir takım yenilikleri teşvik etmektedir.

Bu yeni mobil gazetecilik senaryosunda, mobil öncelikli web siteleri, tablet ve telefon uygulamalarından Artırılmış Gerçeklik (AR), Sanal Gerçeklik (VR) ve Karma Gerçeklik deneyimlerine kadar birçok platform yaygınlaşmıştır. Bu platformlardan, 360 derecelik sürükleyici videolar içeren kısa haberler, VR kurgusal olmayan yapımlar, etkileşimli belgeseller vb. yeni formatlar ve türler ortaya çıkmıştır (Aronson-Rath vd., 2016; Sundar vd., 2017; Watson, 2017). İlk olarak Nonny de la Peña (2010) tarafından araştırma laboratuvarlarında geliştirilen, uygun bir şekilde yeni sanal dünyalar yaratmak için teknolojiyi kullanma uygulaması olan sürükleyici gazetecilik, son on yılda birçok medya organının haber yapımında önemli bir rol üstlenmiş ve gazetecilik çalışmalarında en etkili yeniliklerden biri olarak tartışılmıştır (Bosworth ve Sarah 2018; Doyle vd., 2016; Nielsen ve Sheets 2019). 2015 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki (ABD) The New York Times, Pazar baskısı abonelerine Google Cardboard görüntüleyiciler dağıtarak ve savaşın yıkıma uğrattığı ülkelerdeki evlerini terk etmek zorunda kalan üç mülteci çocuğun hayatlarını anlatan ilk gazetecilik VR eseri The Displaced'ı yayınlamış ve bu teknolojiyi ilk benimseyenlerden biri olmuştur. The Guardian, 2016 yılında kullanıcıların hücre hapsini deneyimlemelerini sağlayan ilk VR prodüksiyonu 6×9'u yayınlamıştır. O zamandan beri, birçok ABD ve Avrupa gazetesi kendi sürükleyici hikâyelerini yayınlamaktadır.

Tüketicilerin olayları ilk elden tecrübe etmelerini sağlamak amacıyla kullanılan VR ve 360 filmler, bireyleri deneyimin odağı haline getirmekte ve böylelikle farklı bir zamanda ve mekânda olma, farklı kişilerin yaşamlarını ve öykülerini deneyimleme duygusu oluşturmaktadır. Sürükleyici teknolojiler, kullanıcılar arasında bir varlık hissi yaratarak duygusal bağlılığı artırmaktadır (De Bruin vd. 2020). Sürükleyici gazetecilik, gazetecilerin genellikle empati yaratmak amacıyla duygusal hikaye anlatım tarzlarıyla kullanıcıyı dahil ettikleri ve katılımını sağladıkları bir üretim sürecine dayanmaktadır (Sánchez Laws, 2017). Böylelikle, sürükleyici gazetecilik, dijitalleşmenin daha duygusal ve kişiselleştirilmiş gazetecilik biçimlerini mümkün kıldığı gazetecilikteki daha geniş bir duygusal dönüşümün bir parçasıdır (Peters 2011; Wahl-Jorgensen 2020). Bununla birlikte, bu duygusal dönüş, gazeteciliğin objektiflik ve gerçekçilik gibi en temel normlarına bağlı kalarak nasıl duygusal hikâye anlatım tekniklerini kullanabileceği sorusu etrafında bir tartışmayı da yeniden alevlendirmiştir (Beckett ve Deuze, 2016; Glück, 2016; Pantti, 2010; Peters, 2011). Wahl-Jorgensen (2013), gazeteciliğin sadece nesnellik kavramının stratejik ritüeline dayanmaması gerektiğini, gazetecilikte duygusallığın da stratejik bir ritüeli olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda,

dezenformasyon krizi, gazetecilerin haberlerinde hala gerçekleri görüşlerden ayırt edebiliyor olup olmadıkları sorusunu gündeme getirmiştir (Steensen, 2018). Buna karşın, bu yeni olguya dair hala istenilen düzeyde iyi içeriğin olmadığı değerlendirilmektedir (Watson, 2017). Henüz gelişim sürecinde olan her teknolojik üretim, dil kuralları ve teknik bakımdan kendi güçlükleriyle karşı karşıya kalmaktadır. Henüz geliştirilme aşamasında olan bu kuralların bir araya getirilmesi gerekmektedir (Sirkkunen vd., 2016; Sora Domenjo, 2017). Araştırma kuruluşlarının teknoloji ile ilgili son raporlarına (Watson 2017; Uricchio vd., 2016) ve alanyazında yer alan yayınlara dayanılarak, hem teorik hem de üretkenlik açısından bu söylemler önem arz etmektedir.

Bu tartışmayı sürükleyici gazetecilik uygulamasına uygulayan mevcut literatür, yenilikçi teknolojileri kullanarak duygusal bağlılık için yarattığı yeni fırsatları keşfetmeye başlamıştır (Bosworth ve Sarah 2018; Uskali vd., 2020). Ancak, sürükleyici gazetecilik sadece bir teknolojiden ibaret değildir; izleyiciyi gazetecilik hikayesine duygusal olarak dahil etmek için sürükleyici teknolojiler, etkileşim ve anlatım seçeneklerinin bir karışımıdır (De Bruin vd., 2020). Burada, sürükleyici yapımlar üreten gazetecilerin, gazetecilik standartlarını korurken aynı zamanda duygusal katılımı uyandırma zorluğuyla nasıl başa çıktıkları sorusu henüz açıklığa kavuşturulmamıştır. Şimdiye kadar gazetecilikte duygusallık gerekli ama rahatsız edici bir gerçek olarak görülmüştür, ancak sürükleyici gazetecilik gibi duygu odaklı yeni türler bu algıyı değiştirebilir (Aronson-Rath vd., 2016; Watson 2017).

YÖNTEM

Bu çalışmanın uygulama aşaması, halihazırda var olan donelerin değerlendirilmesine dayalı olmasından dolayı etik izin gerekmemektedir. Araştırma, Web of Science (WOS) veri tabanlarında sürükleyici gazeteciliğe yönelik yapılan çalışmaları içermektedir. Bibliyometrik analizlerin yapılmasında literatür taraması temel alınarak, çok sayıda bibliyometrik analiz ya da istatistiksel yazılım eş zamanlı değerlendirilebilmektedir (Aria ve Cuccurullo, 2017).

Çalışmanın uygulama aşamasında, 11 Kasım 2025 tarihinde R programı ve R Studio tarama yazılımından yararlanılmıştır. Analizler sürecinde yıl ya da dil sınırlandırması yapılmamıştır. Buna karşın, alanı kapsayan bir haritanın oluşturulması ve konuların kompleksliğini sınırlamak için sadece sürdürülebilir gazetecilik kavramı irdelenmiştir. Basılı makalelerin yanı sıra erken erişimde olduğu değerlendirilen araştırmalara da yer verilmiştir.

Bibliyometrik analiz donelerinde temel tekniklerin yanı sıra zenginleştirici özellikteki tekniklerden de yararlanılmaktadır. Temel teknikler arasında bilimsel haritalama ile performans tahlilleri yer alırken, yardımcı teknikler arasında ise ağ analizlerine yer verilmektedir (Donthu vd. 2021). Bu araştırmada, temel ve yardımcı analiz tekniklerinden yararlanılmıştır.

Bibliyometrik analiz kapsamında, Web of Science (WOS) veri tabanında sürükleyici gazetecilik üzerine yapılan çalışmalar ele alınmış, sonrasında bu alanla alakalı kapsamlı bir çerçeve çizilmiştir. Kavram farklı analiz usulleriyle irdelenmiş ve bu kavramın ne zaman popülerleşmeye başladığı, alanda öne çıkan yazarlar, kavramın yıllar içerisindeki artışı vb. konular değerlendirilmiştir. WOS veri tabanından alınan veriler doğrultusunda, bu çalışmaların literatüre özgün katkıda bulunacağı ve ileri dönemlerde yapılacak araştırmalar için yol göstereceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, bilimsel faaliyetlerin yürütüldüğü ülkeler, aynı ve farklılıklarla alakalı tespitler ile tematik gelişim aşamalarına dair verilerin çalışma alanına önemli bir yol haritası sunmaktadır. Analiz yapılırken anahtar kelimeler ile yıllar baz alınmış, herhangi bir sınırlama yapılmamıştır. Sonuç olarak, 1997-2025 yılları arasında WOS veri tabanında bulunan araştırmalar irdelenmiş ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Araştırmanın Amacına İlişkin Sorular:

Çalışmanın aşağıdaki sorulara yanıt vermesi ve literatüre katkıda bulunması beklenmektedir.

- ✓ WOS veri tabanında sürükleyici gazetecilik üzerine yapılan araştırmalar.
- ✓ Sürükleyici gazetecilik ile alakalı çalışmalar hakkında yaygın bilgi nedir?
- ✓ Sürükleyici gazetecilik olgusu üzerine yapılan çalışmaların yayınlandığı dergiler, yazarlar ve anahtar kelimeler nelerdir?
- ✓ Bilim insanları tarafından sürükleyici gazetecilik makalelerinde vurgulanan anahtar kelimelerin yıllara göre kullanım yoğunluğu nedir?
- ✓ Geçmişten bugüne kadar sürükleyici gazetecilik çalışmalarında hangi anahtar kelimeler (tematik süreç) öne çıkmıştır?
- ✓ Sürükleyici gazetecilik incelemeleriyle alakalı dergilerin zaman içinde yayın yapma oranı nedir?
- ✓ Sürükleyici gazetecilik çalışmaları üzerine yayın yapan yazarların zaman içindeki üretkenlik düzeyi nedir?
- ✓ Sürükleyici gazetecilik üzerine yayın yapan araştırmacıların kökenleri nelerdir?

- ✓ Sürükleyici gazetecilik alanında dünyada en sık atıf alan araştırmacılar kimlerdir?
- ✓ Sürükleyici gazetecilik üzerine yapılan çalışmalarda yazarlar tarafından vurgulanan anahtar kelimelerin yoğunluğu nedir?
- ✓ Haritada yoğun ve merkezi olan anahtar kelimeler nelerdir?
- ✓ Sürükleyici gazetecilik üzerine yapılan araştırmalar kuruluşlar için ne anlama geliyor?

METODOLOJİ

Bilimsel çalışmalarda bibliyometrik analizin kullanımı, bilgi birikiminde hergeçen gün yaşanan artışla doğru orantılı olarak gelişim göstermektedir. Bundan dolayı bibliyometrik çözümler, herhangi bir alanda yürütülen araştırmalara sistemli bir yaklaşım getirerek önemli katkılar sağlamaktadır (Ellegaard, 2018). Teknolojide meydana gelen gelişme sonucu akademik çalışmalarda hergeçen gün yaşanan artışla birlikte bilimsel yayınların takip edilmesi daha da güç olabilmektedir. Bu anlamda bibliyometrik çözümler, araştırmacılara gelecekte yol göstericilik eden önemli bir metot olarak değerlendirilmektedir (Wang ve Ngai, 2020). Bibliyometrik analiz, akademik çalışma çıktıların öncelikle Web of Science (WOS), OpenAlex, Scopus, PubMed vb. veri tabanlarından yararlanılarak belli alanlardaki global araştırmaların ele alındığı bir yöntem olarak betimlenmektedir (Alsharif vd., 2020).

Bibliyometrik çözümler, belli bir çalışma konusuyla alakalı aydınlatıcı ve irtibatlı dikkate değer doneler ile birlikte yayının yapıldığı ülke, çalışma oranı, kurum ya da araştırma tarihi vb. kriterlerden yararlanarak çizelgeler meydana getirilebilmektedir. Bunun yanı sıra araştırmacıların ön plana çıkardığı anahtar görüş, bağlantı, terim ve gruplar üzerinden sonuçlar yansıtılabilmektedir (Danvila-del-Valle vd., 2019). Bibliyometri yordamları, bilimsel araştırmaların üretimi, kullanımı, sıklığı vb. öğeleri nicel bir şekilde incelemektedir (Moral-Munoz vd., 2020). Bu analizler, uluslararası literatürde ilgi çeken araştırma konularının incelenmesine ve yeni fikir veya bakış açıları geliştirilmesine katkı sağlar.

Çalışmada yararlanılan R programı, çoklu veri çözümlemenin yapılabildiği değişikliklere uyabilen bir yazılım programıdır (Aria ve Cuccurullo, 2017). Bu çalışmada, sözdizimi yazmaya ihtiyaç duyulmadan grafik ve harita oluşturmaya imkan sağlayan RStudio paket programından yararlanılmıştır (Riahi vd., 2021). Bibliyometrik tahlil için bilimsel uygulamalarda takip edilmesi gereken adımlar; bibliyografik bağlantılar, atıf, prestij ve eşanlam analizi şeklinde sıralanmaktadır (Khanra vd., 2020).

Bibliyografik bağlantılar, atıf, prestij ve eşanlam analizleri bibliyometrik analiz usulleri arasında yer almakta ve bu verilerden sürükleyici gazetecilik kavramı bakımından yararlanılabilmektedir.

BULGULAR

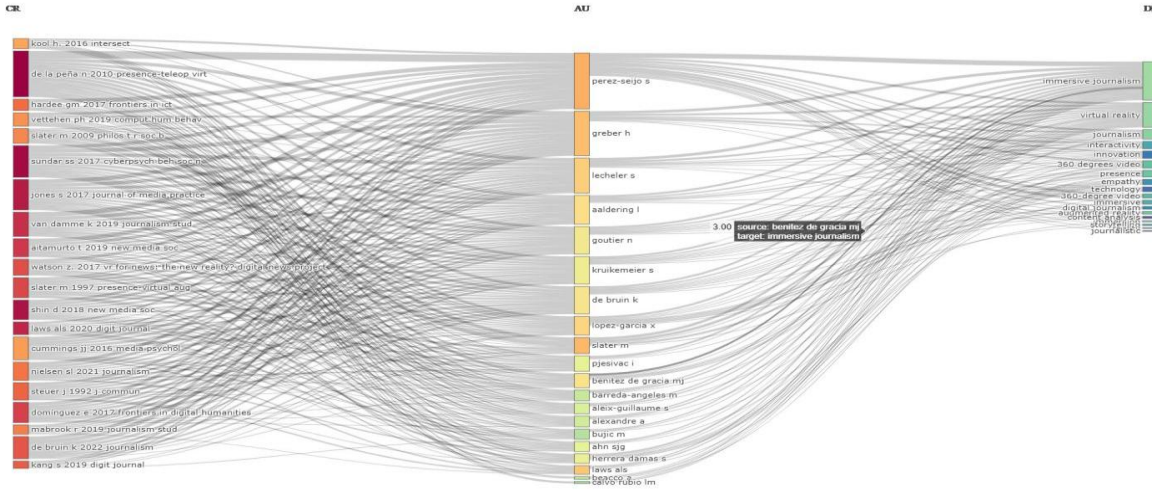
06.01.2025 tarihinde R ve RStudio programları kullanılarak sürükleyici gazetecilik üzerine Research WOS'ta yer alan araştırmaların bibliyometrik tarama sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 1. Sürükleyici Gazetecilik Konulu Yayınların Bibliyometrik Özeti

Şekil 1, sürükleyici gazetecilik üzerine 1997-2025 yılları arasında yayınlanmış akademik araştırmaların bibliyometrik analizini yansıtmaktadır. Analiz, bu dönemde toplam 200 akademik dokümanın 90 farklı kaynaktan elde edildiğini ortaya koymaktadır. İncelenen dokümanlara 393 yazar katkı sağlamış ve bu çalışmaların %15.5'i uluslararası iş birliği ile hazırlanmıştır. Doküman başına düşen ortalama ortak yazar sayısının 2.42 olması, alanın iş birliği temelli bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Buna ek olarak, yalnızca 66 çalışmanın tek yazarlı olması da bu iş birliğini desteklemektedir. Çalışmalarda toplamda 7,205 referans kullanılmış ve 601 farklı anahtar kelime ile geniş bir tematik çeşitlilik sağlanmıştır. Analiz edilen dokümanların ortalama yaşı 4.95 yıl olup, bu durum, araştırmaların güncel bir literatür tabanına dayandığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, doküman başına düşen

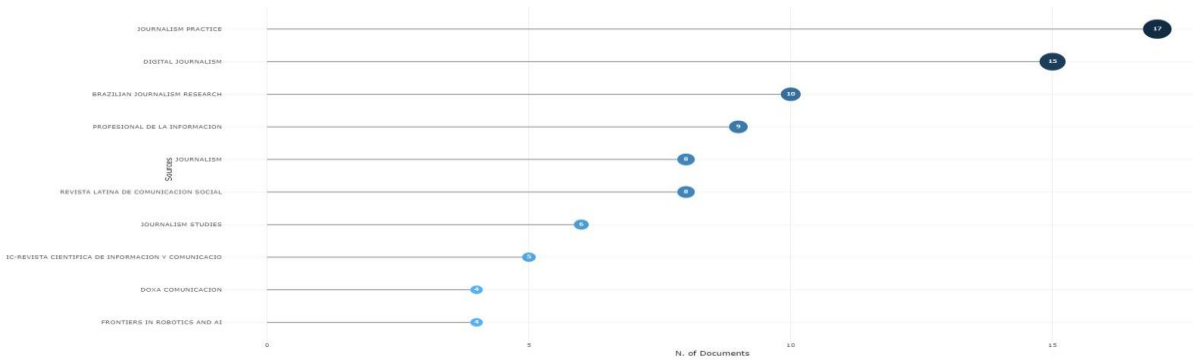
ortalama 19.64 atıf sayısı, bu alandaki çalışmaların bilimsel etkisinin yüksek olduğunu ve akademik çevrede önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Son olarak, yıllık %9.28'lik büyüme oranı, sürükleyici gazetecilik konularına olan ilginin yıllar içinde giderek arttığını ve bu alanın yükselen bir araştırma trendi olduğunu kanıtlamaktadır.

Şekil 2. Araştırmada Ülke, Yazar ve Anahtar Kelime Eşleştirmesi

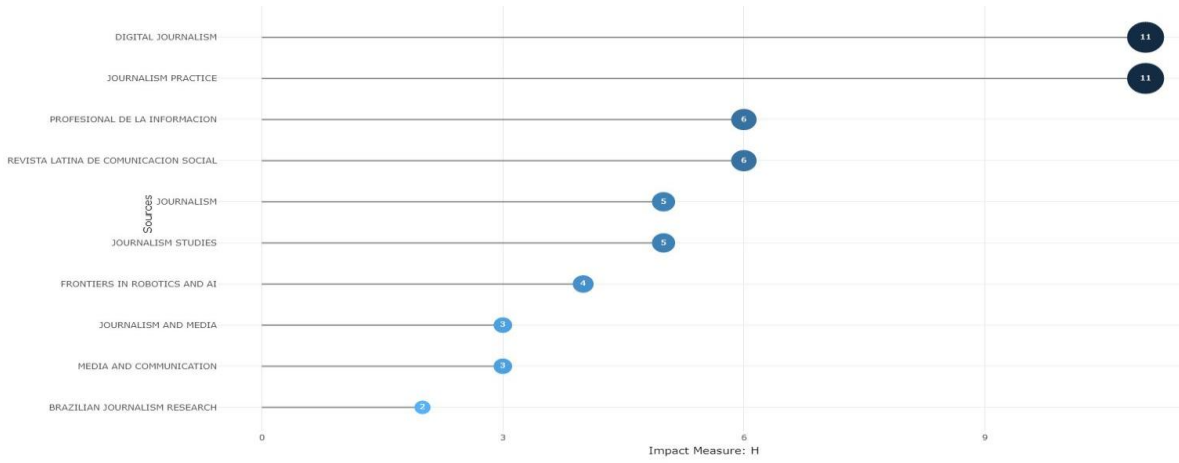
Şekil 2 ülkeler, yazarlar ve anahtar kelimeler arasındaki ilişkileri ağ biçiminde görselleştirerek sürükleyici gazetecilik konusundaki akademik dinamikleri ortaya koymaktadır. Ülkeler arasında İspanya, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Brezilya, Birleşik Krallık, Hollanda ve Avustralya gibi akademik üretimde öne çıkan ülkeler dikkat çekmektedir. Bu ülkelerden çıkan çalışmaların yoğunluğu, sürükleyici gazeteciliğin küresel düzeyde yaygın ilgi gördüğünü göstermektedir. Özellikle İspanya ve ABD gibi ülkelerden gelen güçlü bağlantılar, bu konuların akademik anlamda stratejik bir öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Yazarlar arasında ise uluslararası iş birliği belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. Anahtar kelimeler arasında ise “immersive journalism”, “virtual reality”, “journalism” ve “interactivity” gibi terimler, sürükleyici gazeteciliğin yenilikçi uygulamalarla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, sürükleyici gazeteciliğin kurumsal performansı artırmada önemli bir araç olduğunu vurgulamaktadır.

Şekil 3. Belirli Akademik Dergilerde Yayınlanan Makale Sayıları

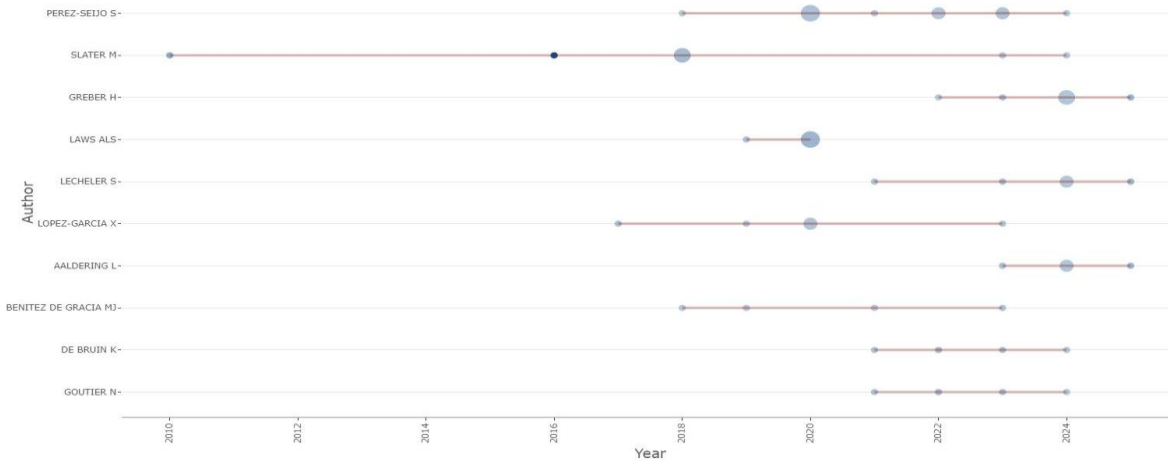
Şekil 3, sürükleyici gazetecilik alanındaki bibliyometrik analizde, en fazla makale yayımlayan dergileri ve bu dergilerin katkılarını özetlemektedir. Journalism Practice 17 makale ile bu alandaki en önemli dergi olarak öne çıkarken, 15 makale ile Digital Journalism, 10 makale ile Brazilian Journalism Research ve 9 makale ile Profesional De La Informacion dikkat çekmektedir. Bu dergiler, sürükleyici gazeteciliğin etkisi, toplumsal ve teknolojik değişimlere adaptasyonu gibi konularda önemli katkılar sağlamıştır.

Şekil 4. Akademik Dergilerin H İndeksleri

Şekil 4 sürükleyici gazetecilik konusunda yapılan araştırmaların hangi akademik dergilerde yoğunlaştığını ve bu dergilerin etki düzeylerini ortaya koymaktadır. Görsel, araştırmacıların bu alandaki en etkili kaynakları belirlemelerine yardımcı olabilir. Örneğin, “Digital Journalism” ve “Journalism Practice” dergileri H indeksi 11 ile en yüksek etkiye sahip iki dergi olarak öne çıkmaktadır. Bu, iki derginin bu alanda yapılan araştırmalarda sıkça atıf aldıklarını ve önemli bir kaynak olduklarını göstermektedir.

Bu tür bibliyometrik analizler, literatürdeki boşlukları belirlemek ve gelecekteki araştırmalar için yönlendirme sağlamak açısından önemlidir. Hirsch (2005), H indeksinin bir araştırmacının bilimsel çıktılarına ölçmek için kullanılan bir metrik olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, Egghe (2006) ve Bornmann ve Daniel (2007) tarafından yapılan çalışmalar, H indeksinin bilimsel etkinliği ve etkiyi ölçmek için güçlü bir araç olduğunu vurgulamıştır. Bu analizler, araştırmacıların çalışmalarını hangi dergilere göndermeleri gerektiği konusunda da bilgi sağlar. Örneğin, yüksek H indeksine sahip dergilerde yayın yapmak, araştırmacının çalışmasının daha geniş bir kitleye ulaşmasını ve daha fazla atıf almasını sağlayabilir.

Şekil 5. Yazarların Zaman İçindeki Üretimleri

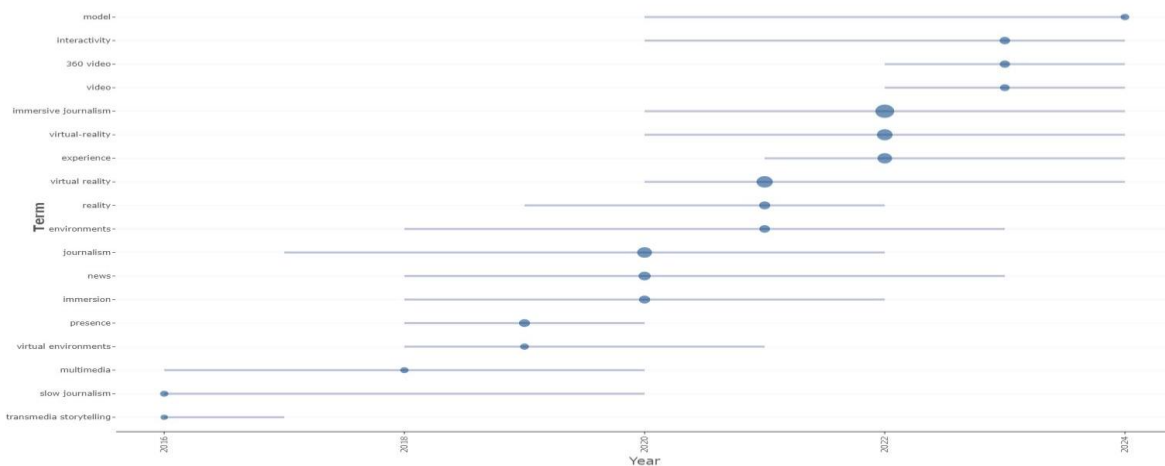
Şekil 5, belirli yazarların sürükleyici gazetecilik konusunda yıllar içindeki akademik üretimlerini ve bu üretimlerin yoğunluğunu göstermektedir. Yatay eksen yılları, dikey eksen ise yazarları temsil ederken, her bir yazarın üretim süresi yatay çizgilerle ve belirli yıllardaki yayın sayıları noktalarla ifade edilmiştir. Bu tür bibliyometrik analizler, akademik literatürde yaygın olarak kullanılmakta olup, özellikle araştırma alanlarının gelişimini anlamak ve bu alandaki önemli katkıda bulunan yazarları belirlemek için kritik bir araçtır (Garfield, 2006).

Analiz, yayınların zamansal dağılımını ve araştırma verimliliği ile iş birliği kalıplarının zaman içindeki değişimini ortaya koymaktadır. Örneğin, Peres-Seijo S. ve Lopez-Garcia X. gibi yazarların belirli yıllarda yoğun bir şekilde yayın yaptıkları görülmektedir. Ayrıca, bu tür grafikler, hangi yazarların bu alanda daha aktif olduğunu ve belirli yıllarda hangi araştırma konularının öne çıktığını görselleştirmektedir (Small, 1973). Bu bağlamda, bu alanda yapılan çalışmaların zaman içindeki evrimini anlamak için değerli bilgiler sunmaktadır.

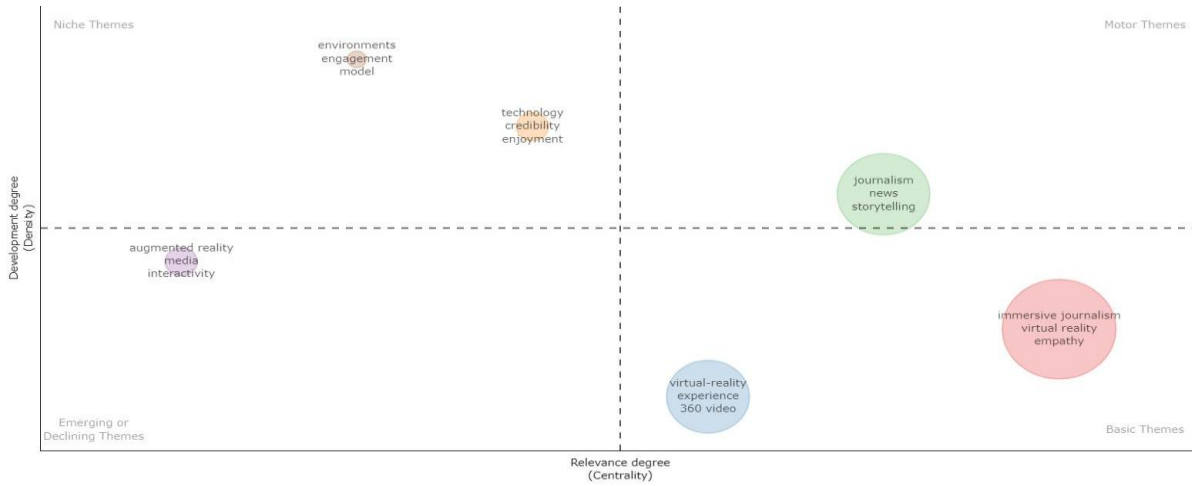
Şekil 8. Ağaç Haritası

Şekil 8’de yer alan ağaç haritası, sürükleyici gazetecilik üzerine yapılan araştırmalarda en sık kullanılan anahtar kelimeleri ve bu kelimelerin frekanslarını göstermektedir. Görselde “immersive journalism” (120 kez, %15), “virtual realty” (73 kez, %9), “journalism” (54 kez, %7), “experience” (51 kez, %6), “news” (26 kez, %3) ve “empathy” (23 kez, %3) terimlerinin öne çıktığı görülmektedir. Bu anahtar kelimeler, alanın temel kavramlarını ve araştırma odaklarını yansıtarak literatürdeki öncelikli konuları ortaya koymaktadır. Özellikle “immersive journalism” ve “virtual reality” terimlerinin büyük boyutlarda ve yüksek frekanslarda yer alması, bu konuların sürükleyici gazetecilik literatüründe ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu görsel, araştırmacıların literatürdeki trendleri ve odaklanılması gereken potansiyel alanları hızlıca tespit etmelerine yardımcı olmaktadır.

Şekil 9. Yıllara Göre Trend Konuların Dağılımı

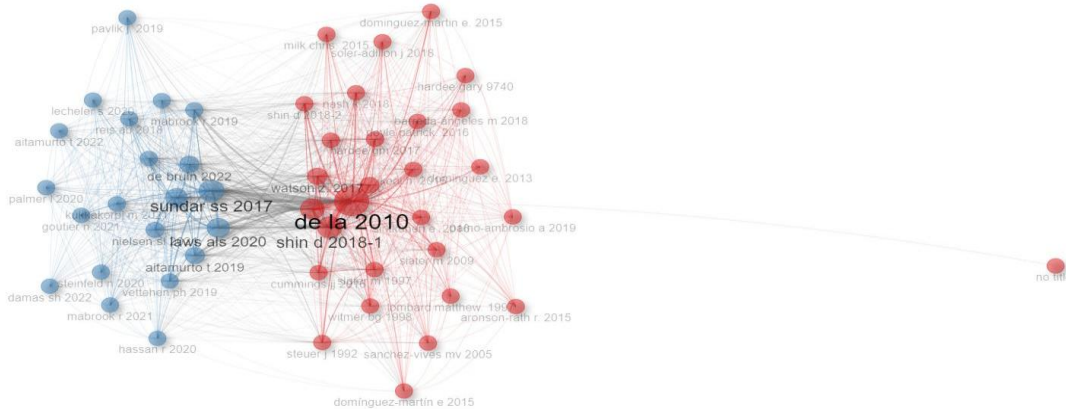
Şekil 9, sürükleyici gazetecilik konusunda yıllara göre öne çıkan anahtar terimlerin trendini göstermektedir. Görseldeki yatay çizgiler, belirli bir terimin akademik literatürde ne kadar süre boyunca ele alındığını ifade ederken, nokta büyüklükleri ise bu terimlerin yoğunluğunu veya önemini yansıtmaktadır. Veriler, 2016 yılından itibaren sürükleyici gazetecilik literatüründe çeşitlenen araştırma konularını ve zaman içinde ortaya çıkan yeni araştırma alanlarını işaret etmektedir. Özellikle “multimedia”, “journalism”, “slow journalism” ve “journalism” gibi anahtar terimlerin yıllar içerisinde sürekli bir şekilde ele alınması, bu temaların alanın çekirdek kavramlarını oluşturduğunu göstermektedir. Son yıllarda ise “immersive journalism”, “model”, “virtual reality” ve “interactivity” gibi kavramların öne çıkması, literatürün daha spesifik yönelimler kazandığını ve teorik bir derinlik kazandığını göstermektedir. Bu durum, sürükleyici gazetecilik çalışmalarının hem teorik hem de pratik düzeyde gelişimini vurgulamaktadır.

Şekil 10. Tematik Harita

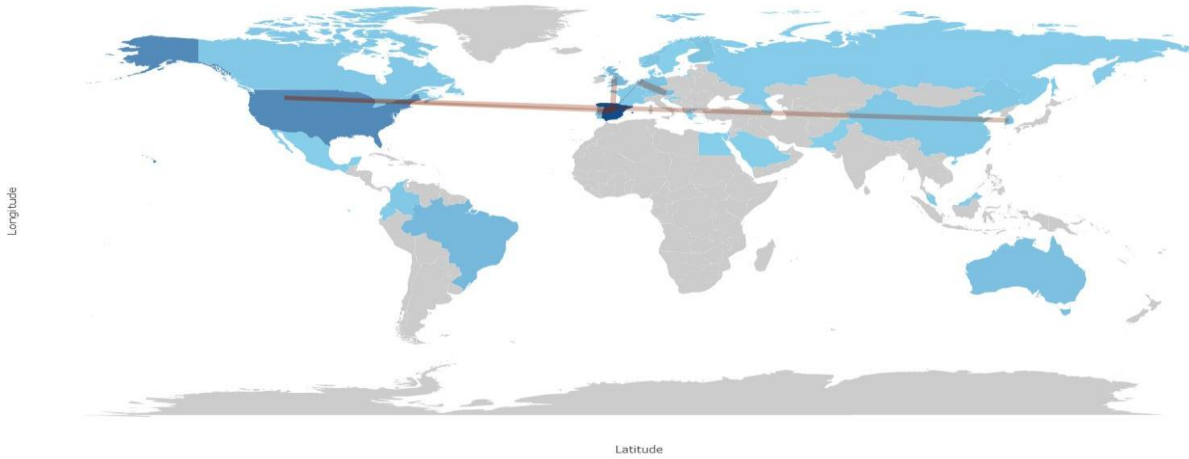
Şekil 10'daki tematik harita, sürükleyici gazetecilik üzerine yapılan bibliyometrik analiz sonucunda elde edilmiştir. Harita, dört ana tema kategorisini göstermektedir: Motor, Niş, Temel, Gelişmekte Olan ya da Ortaya Çıkan Temalar. “Motor Temalar” (sağ üst çeyrek) yüksek önem ve gelişim derecesine sahipken, “Niş Temalar” (sol üst çeyrek) yüksek gelişim fakat düşük önem derecesine sahiptir. “Temel Temalar” (sağ alt çeyrek) yüksek önem ancak düşük gelişim derecesi gösterirken, “Gelişmekte Olan veya Ortaya Çıkan Temalar” (sol alt çeyrek) hem düşük önem hem de düşük gelişim derecesine sahiptir. Örneğin, “immersive journalism” ve “virtual-reality” gibi temel temalar bu alanın ana konularını oluştururken, “journalism” ve “news” gibi motor temalar, alanın daha ileriye taşınmasında önemli rol oynamaktadır.

Bu tematik harita, sürükleyici gazetecilik alanında hangi temaların daha merkezi ve gelişmiş olduğunu, hangilerinin ise daha niş veya gelişmekte olduğunu görsel olarak ifade etmektedir. Bu tür analizler, araştırmacıların ve politika yapıcılarının hangi alanlara odaklanmaları gerektiğini belirlemelerine yardımcı olabilir. Örneğin, “immersive journalism” ve “virtual-reality” gibi temel temalar, alandaki önemli konular olarak öne çıkarken, “journalism” ve “news” gibi motor temalar daha derinlemesine araştırılması gereken konular olarak dikkat çekmektedir.

Şekil 11. Akademik Literatürün Zaman İçindeki Gelişimini

Şekil 11, sürükleyici gazetecilik konusundaki akademik literatürün zaman içindeki gelişimini bibliyometrik bir bağlamda sunmaktadır. Görseldeki noktalar, yayınları ve yazarları temsil ederken, noktaların büyüklüğü bu çalışmaların aldığı atıf sayısını yansıtmaktadır. Ayrıca, noktalar arasındaki bağlantılar ise ortak atıfları veya iş birliklerini işaret ederek literatürün ağ yapısını ortaya koymaktadır. Haritada erken dönem çalışmalardan (örneğin, 2010 yılına ait olanlar) başlayarak, zamanla yoğunlaşan ve kümeleşen bir yapı gözlemlenmektedir. Bu durum, sürükleyici gazeteciliğin giderek artan bir şekilde araştırma ilgisi gördüğünü ve bu alanda daha güçlü bir akademik ağın oluştuğunu göstermektedir. Özellikle 2017 sonrası dönemde belirgin bir şekilde kümelenme ve bağlantı yoğunluğu artışı, disiplinin daha sistematik ve iş birlikçi bir yapıya evrildiğine işaret etmektedir. Bu durum, sürükleyici gazeteciliğin, dijital alanda yaşanan gelişmeler ve medyadaki değişime paralel olarak artan bir öneme sahip olduğunu yansıtmaktadır.

Şekil 12. Ülkelerin İşbirliği Dünya Haritası

Şekil 12'deki tematik harita, sürükleyici gazetecilik üzerine yapılan bibliyometrik analizde ülkelerin iş birliğini görselleştirmektedir. Harita, farklı ülkelerin iş birliği düzeylerini renk tonlarıyla gösterirken, ülkeler arasındaki bağlantılar iş birliklerini ifade etmektedir. Ülkeler arasında en yoğun iş birliğinin Avrupa Birliği ülkeleri ile Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Rusya, Kanada ve Brezilya arasında olduğu görülmektedir. Bu iş birlikleri, sürükleyici gazetecilik ekosisteminde önemli bir rol oynamakta ve bu alandaki araştırmalarda önemli etkiye sahip olmaktadır. Bu tür veriler, araştırmacıların ve medya yapımcıların küresel iş birliklerini analiz etmeleri ve stratejik kararlar almaları açısından büyük değer taşımaktadır.

SONUÇ

Bu çalışma, sürükleyici gazetecilik ile ilgili olarak 1997 ile 2025 yılları arasında Web of Science veri tabanında yer alan 200 akademik çalışmayı bibliyometrik analiz yöntemiyle ele alarak bu alandaki yapısal nitelikleri, uluslararası çalışma örgüleri ve tematik merkezlerini kapsamlı bir şekilde ortaya koymuştur. Araştırma kapsamında analizler, R ve RStudio paketlerinden yararlanılarak yapılmış, toplam yayın sayısı, tematik haritalama, atıf oranları, ülke çalışma ortaklığı göstergeleri, kullanılan anahtar kelimelerinin sıklığı ve ortak yazarlık bağlantıları dizgesel biçimde değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, sürükleyici gazeteciliğin dijital medya teknolojilerindeki dönüşüm ile paralel biçimde gelişen ve özellikle 2010'lu yılların ortalarından itibaren akademik ilginin hızla arttığı bir araştırma alanı olduğunu göstermektedir. VR, AR ve 360° video gibi teknolojilerin haber üretim ve sunum süreçlerine dahil edilmesi, hem gazetecilik pratiklerinde hem de medya araştırmalarında yeni bir paradigma değişiminin temelini oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında ele alınan yıllar arasında akademik metinlerin yıllık %9,28'lik bir büyüme oranına sahip olması, sürükleyici gazetecilik araştırmalarının devamlılık arz eden bir inceleme alanına dönüştüğünü yansıtmaktadır. En fazla başvuru alan "immersive journalism", "virtual reality", "interaction", "experience" ve "empathy" anahtar kelimeleri alanda teknolojiye yaşanan gelişmelerin yanı sıra duygusal, ampirik ve etkileşime dayalı yönlerin de önem arz ettiğini göstermektedir. Bu da sürükleyici gazeteciliğin okuyucu/izleyici/dinleyiciyi aktif olmayan konumdan ziyade tecrübenin odağına yerleştirme özelliği ile geleneksel kitle iletişim araçlarının haber anlatısından farklı bir yaklaşımı önelediğini yansıtmaktadır. Tematik harita analizleri de bu doğrultuda VR-temelli içeriklerin temel temaları, haber üretimi ve dijital etkileşimi konu alan çalışmaların motor temaları oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, alandaki çalışmaların teknolojik altyapı ve haberciliğin temel unsurları bakımından iki yönlü bir ilerleme sergilediğine işaret etmektedir.

Ülke, akademik yayın ve yazar düzeyindeki veriler, sürükleyici gazetecilik alanyazınında açık bir şekilde uluslararası ve iş birliği odaklı bir yapının olduğunu ortaya koymaktadır. İspanya, ABD ve Birleşik Krallık'ın yayın sistemindeki öne çıkan konumları, medya organlarının teknoloji alanındaki yatırımlarının yanı sıra akademi alanındaki kurumların dijital medya odaklı araştırmalara yönelik önemli bakış açısının bu alanda belirleyici olduğuna dikkati çekmektedir. Journalism Practice, Digital Journalism ve Brazilian Journalism Research dergilerinin yayın yoğunluğu, sürükleyici gazetecilik araştırmalarının dijital gazeteciliğe dair incelemelerde odaklaştığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, Perez-Seijo, Slater, Greber vb. bilim insanlarının üretim oranları ve atıf alma oranları, alanın akademik anlamda gelişim gösterdiğini ve bazı çalışmacılar etrafında bilgi gruplarının meydana geldiğini göstermektedir.

Bu çalışmada ulaşılan bibliyometrik veriler, gazetecilikle ilgili araştırmaların teknolojik ve dijital yenilikler yönünde yapılan yeni çalışma eksenleri doğrultusunda tekrardan şekil aldığını göstermektedir. İnceleme

yönelimleri, atıf bağlantıları ve anahtar kelime yoğunlaşmaları, sürükleyici gazeteciliğin hergeçen gün disiplinlerarası bir çalışma alanı haline geldiğine işaret etmekte, tecrübe merkezli anlatı, etkileşim, kullanıcı katılımı vb. görüşlerin ön plana çıkması, gazetecilikle alakalı çalışmalarda geleneksel haber üretim yöntemlerinde yaşanan değişimi ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra bulgular, çalışma alanının kuramsal ve yöntemsel bakımdan gelişimini devam ettirdiğini ve bilhassa etik, hedef kitle tecrübesi, üslup yapıları vb. konuların gelecekte yürütülecek araştırmalar için ciddi inceleme potansiyeline sahip olduğunu yansıtmaktadır. Bu yönüyle araştırma, sürükleyici gazetecilikle alakalı akademik çalışmaları bibliyometrik yöntemle sistematik şekilde haritalandırma yaparak alan yazınındaki gelişmeleri görünür hale getirmekte, böylelikle gazetecilik incelemelerinin teknoloji merkezli değişimini anlamlandırmak için kavramsal bir bakış açısı sağlamaktadır. Çalışma, bibliyometrik analiz alanın veri oluşturma örgülerini nicel göstergelerden yararlanarak ortaya koymakla birlikte, elde edilen bulguların detaylı bir şekilde derinlemesine değerlendirilebilmesi için gelecekte araştırmacıların yapacağı çalışmaların içerik temelli nitel analizlerden yararlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aronson-Rath, R., Milward, J., Owen T. & Pitt, F. (2015). Virtual Reality Journalism. A Research Project by The Tow Center of Digital Journalism at Columbia University. https://www.cjr.org/tow_center_reports/virtual_reality_journalism.php.
- Beckett, C., & Deuze, M. (2016). On the Role of Emotion in the Future of Journalism. *Social Media + Society*, 2(3), 1-6. doi:10.1177/2056305116662395
- Bosworth, M. & Sarah, L. (2018). *Crafting Stories for Virtual Reality*. New York: Routledge.
- de la Peña, N., Weil, P., Llobera, J., et al. (2010). Immersive journalism: immersive virtual reality for the first-person experience of news. *Presence: Teleoperators and Virtual Environments*, 19(4), (291-301). doi: 10.1162/PRES_a_00005.
- De Bruin, K., De Haan, Y., Kruikemeier, S., Lecheler, S. & Goutier, N. (2020). A First-Person Promise? A Content-Analysis of Immersive Journalistic Productions. *Journalism*, 1-20. doi:10.1177/ 1464884920922006.
- Doyle, P., Gelman, M. & Gill, S. (2016). Viewing the Future? Virtual Reality in Journalism. Retrieved from https://knightfoundation.org/wp-content/uploads/2019/06/VR_report_web.pdf.
- Glück, A. (2016). What Makes a Good Journalist? Empathy as Central Resource in. *Journalistic Work Practice. Journalism Studies*, 17(6), 893-903. doi:10.1080/1461670X.2016.1175315.
- Nielsen, S. L. & Sheets, P. (2019). Virtual Hype Meets Reality: Users' Perception of Immersive Journalism. *Journalism*, 1-17. doi:10.1177/1464884919869399.
- Pantti, M. (2010). The Value of Emotion: An Examination of Television Journalists' Notions on Emotionality. *European Journal of Communication*, 25(2), 168-181. doi:10.1177/ 0267323110363653
- Peters, C. (2011). Emotion Aside or Emotional Side? Crafting an Experience of Involvement in the News. *Journalism* 12(3), 297-316. doi:10.1177/1464884910388224
- Scatena, S., Nicolo, G. & Riva, G. (2016). Virtual reality vs television vs web exposure: the impact on brand experience. A preliminary study. In: Wiederhold BK, Riva G, Wiederhold MD, Kirwan G, eds. *Annual Review of Cybertherapy And Telemedicine 2016, Being Different: The Transformative Potential of Virtual Reality*. San Diego, CA: Interactive Media Institute, s. 214-226.
- Sirkkunen, E., Väättäjä, H., Uskali, T., & Rezaei, P. P. (2016, October). Journalism in virtual reality: Opportunities and future research challenges. In *Proceedings of the 20th international academic mindtrek conference* (297-303).
- Sora, C. (2017). Una inmersión en el audiovisual VR y 360. Serie DigiDoc-EPI, n. 1. Barcelona: Ediciones Profesionales de la Información S.L.
- Steensen, S. (2018). Journalism's Epistemic Crisis and It's Solution: Disinformation, Datafication and Source Criticism. *Journalism*, 20(1), 185-189. doi:10.1177/1464884918809271.
- Sundar, S. S., Kang, J. & Oprean, D. (2017). Being There in the Midst of the Story: How Immersive Journalism Affects Our Perceptions and Cognitions. *CyberPsychology, Behavior, and Social Networking* 20(11), 672-682. doi:10.1089/cyber.2017.0271.
- Uricchio, W. C., Wolozin, S., Bui, L. N., Tortum, D., & Flynn, S. (2016). Mapping the intersection of two cultures: interactive documentary and digital journalism. the John D and Catherine T MacArthur Foundation.

Uskali, T., Gynnild, A., Jones, S. & Sirkunnen, E. (2020). Immersive Journalism as Storytelling: Ethics, Production and Design. New York: Routledge.

Wahl-Jorgensen, K. 2020. An Emotional Turn in Journalism Studies?, Digital Journalism, 8(2), 175-194. doi:10.1080/21670811.2019.1697626.

Wahl-Jorgensen, K. (2013). Subjectivity and Storytelling in Journalism. Journalism Studies, 14(3), 305-320. doi:10.1080/1461670X.2012.713738.

Watson, Z. (2017). VR For News: The New Reality? Reuters Institute for the Study of Journalism. <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/research/files/VR%20for%20news%20-%20the%20new%20reality.pdf>.